

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Danne-Virke I

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 366.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig03val-shoot-idm139670057533088/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Danne-Virke I

Andet end Udsagnet i bestemte Udtryk af den Sandhed, der til alle Tider var bekjendt, at der er et Maal af Viidfarelse og Last, som intet Folk kan overskride, uden at bøde derfor med sin Tilværelse som Folk, uden nødtvungen at betale den Sandhed og Retfærdighed sin Gæld med sit Liv, i hvis Hyldest og Kraft det ei vilde leve. Vi vil her forbigaae de vigtige, af Historien noksom beviislige Følger, som heraf flyde til Bedømmelse af Folkenes Raab paa Frihed og Lyst til Selvraadighed — Demokratie —, og kun bemærke, at Sandheds Dom over Stater og Enkelte ere klare, usvigelige Forvarsler for dens dønnende Aabenbarelse over hele Menneske-Slægten, for Verdens Undergang; thi at Verden maa forgaae, naar Menneske-Slægten naaer det sammeMaal af Fordærvelse, som voider Folks og Staters Undergang, det er fra alle Sider klart, og at den Sandhed, der under Tidens Løb aabenbarede sig stykkeviis, maa ved dens Ende aabenbare sig fuldstændig, følger af sig selv. Men, saa vis som nu denne Sandhedens Aabenbarelse er, saa lidet trøstelig, see vi let, den er for os; thi den aabenbares som Dommer over en Brøde, hvori vi alle ere deelagtige, som en Kundgiørelse af, at den Død, vi timelig have lidt, er evig, at Løgnens Død — Skilsmisse, Udstødelse fra Sandhed — er af Nødvendighed ligesaa evig som Sandhedens Liv, hvilket Løgnen umulig kan dele, men kun bævendt see og fortvivlet føle.

Vi veed imidlertid, der er forkyndt et Evangelium for Slægten, som lyder saa, at Gud er Kiærlighed, og Sandhed Kiærligheds Eenbaarne, og at saaledes elskede Gud Verden, at han hengav sin Eenbaarne, paa det hver den, som troer paa ham, skal ikke fortabes, men have det enige Liv i Sønnens Troe og Sandheds Kiærlighed. Er det Evangelium sandt, er det sandt, at Ordet blev Kiød og aabenbarede sin Herlighed, som Naade og Sandhed tillige, da er det ogsaa vist, at den hele Historie maa vidne derom, og ved Dagenes Ende forklare den store Gudfrygtigheds Hemmelighed, at Gud er aabenbaret i Kiød, at Sandhed er aabenbaret, ikke som Dommer, men som Frelser; men det er ligeledes klart, at saalænge Tiden varer, maae det blive en ubegribelig Hemmelighed, ei alene, fordi det naturlige Menneske først paa den yderste Dag kan fuldelig begribe sig selv, men tillige, fordi det Overnaturlige slet ikke lader sig naturlig begribe, fordi det Evige — Guddommens Værelse — umulig kan begribes i Tiden, men kun i Evigheden.

Altsaa, kun under den Befingelse, at Christendommen er Sandhed, kan Historien vorde os kjær; thi saalidet vi kan be-

Danne-Virke I

gribe Sandhedens Naade og Retfærdighedens Miskundhed, saa godt kan vi begribe, at uden det er Frelse umulig, og Ordets Kiødspaatagelse er et Underværk, som, naar vi skal frelses i Tiden, enten maa være skeet eller skal skee; thi kan Mennesket ikke i sig selv opløtte sig til Sandhed, da maa Sandhed fornødre sig til Mennesket, hvis noget kjerligt Samfund skal vende muligt.

Dog, jeg vil her slet ikke prøve paa at bevise, hvilket Daarskab det er at ville forskyde Christendommen, fordi den er, hvad vi kan indsee, Mennesket og endnu mere det syndige Menneskes Frelse maa være — ubegribelig; jeg vil ikke engang prøve paa at bevise, hvad der imidlertid ogsaa lader sig bevise, at er Aabenbarelsen ikke skeet, da kan den ikke skee; thi jeg veed, det nytter ikke; jeg vilde kun bane mig Vei til at vise, hvorledes Dunkelheden om Historiens nødvendige og dog, som det synes, i Almindelighed umulige Dyrkning og Gavnlighed klarer sig under den Forudsætning, at Christendom er Sandhed, ligesom vi paa Veien have seet, at hiin Dunkelhed, under den Forudsætning, at der ingen overnaturlig Aabenbaring er skeet, bliver til et ægyptisk Mørke, der kun gennemlynes af Glimt, som vidne, at Solen skinner i Gosen og vil, naar den engang gennembryder Mørket, kun aabenbare Død i Dom.

Er det nemlig forud aabenbaret, hvad Historien skal sände, da er det paa eengang klart, at Alle, som vil den rette Vei, maa elske Historien, og tabe dog Intet, om de maae nøies med Historien om Sandheds umiddelbare Aabenbaring, det er: med Evangeliet; thi Historien har intet Nyt for dem at bringe, som de ikke eie alt i Troe og Haab; den vil og maa bescigle deres Tro og Haab med Salighed, hvad enten de saa kiende lidt eller meget til dens underlige Løb. Maaskee kunde nogen spørge, om ikke da videre historisk Kundskab var aldeles overflødig; men neppe lønner det Umagen for Alvor at besvare et Spørgsmaal, der kun kan gøres paa Skrømt; thi det er iblandt Andet det samme som at spørge, om ikke nok et fromt Barn kunde undvære Undervisning, Formaning og Advarsel og ringeagte sin Faders Tale om Herrens Førelser, om hvad han leed, hvordan han fristedes, hvorlunde han trøstedes, hvorledes han seirede, og hvorpaa han klarlig kiendte Guds Finger. Bedre er det da at forbigaae unyttige Spørgsmaal og see, hvorledes Stillingen, saavel for den Lærde som for den Læge, har øiensynlig og herlig forandret sig ved Sandhedens Aabenbaring. Historiens Ufuldstændighed frister ei længer til Mismod, dens Omfang ei